

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NCA ÇÖZÜMLENEN UYUŞMAZLIKLARIN NİTELİĞİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Kahraman BERK*

1.1. Türkiye Futbol Federasyonu Tarafında Çözömlenen Uyuşmazlıkların İçerik Bakımından Değerlendirilmesi

3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 14. maddesinde “*Tahkim Kurulu, Federasyon ile kulüpler; Federasyon ile hakemler, Federasyon ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktör, antrenör, oyuncu temsilcisi ve masörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında Yönetim Kurulunca verilecek kararlar ile disiplin kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlar*” ifadesi yer almaktadır. Bu bağlamda, Türkiye Futbol Federasyonuna bağlı yürütölen futbol sporundan kaynaklanan belirli uyuşmazlıklarda “**tahkim**” usulü zorunlu bir yol olarak öngörölmüştür. Söz konusu Kanun, uyuşmazlıkta taraf olanların iradesine bakmaksızın “**zorunlu tahkim**”(mecburi) modelini kabul etmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonunun(TFF) faaliyeti kamu hizmetidir belirli ve bu nedenle işlemleri “**idari işlem**” vafındadır. Bu nedenle, TFF tarafından tesis edilen ve idari işlem niteliğinde olan irade beyanları kural olarak idari yargının görev alanına girmektedir. Fakat, 3813 sayılı Kanununun amir hükmü karşısında idari nitelikte işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde “idari yargı” görevsiz kılınmış ve “TFF Genel Kurulu içinde oluşturulan(seçilen) Tahkim Kuruluna” yargılama yapma görevi verilmiştir. Bu düzenleme karşısında önem kazanan sorun, idari işleve yönelik faaliyetten kaynaklanan uyuşmazlıkların halli için tahkime gidilip gidilemeyeceğidir.

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Faköltei İdare Hukuku Anabilim Dalı.

1.2. Mecburi ve İhtiyari Tahkim, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun Bu Açından Değerlendirilmesi

“Tahkim, genel olarak, bir hukuki uyuşmazlığın tarafların anlaşmasına müsteniden, özel kişiler tarafından halledilmesidir. Diğer bir ifadeyle, esas itibariyle adliye mahkemelerinde halledilecek olan özel maddi hukuk uyuşmazlıklarının, uyuşmazlığın taraflarının iradesi doğrultusunda hâkimler dışındaki üçüncü kişiler tarafından halledilmesidir”¹.

Tahkim, uyuşmazlıkların halli konusunda genel görev ve yetkili olan Devlet Mahkemelerinin yetkisi ve görevini kaldırmaktadır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 516-536. maddeleri arasında “**tahkim**” usulüne ilişkin hükümler bulunmaktadır. Bu hükümler, tarafların iradesine dayalı olarak, “**ihtiyari**” tahkimi düzenlemektedir. Tarafların iradeleri ile etki edebilecekleri (sulh olabilecekleri) konular üzerinde² yine taraflarca varılan irade uyuşması ile ihtiyari tahkim öngörülebilir. “**İhtiyari tahkim**” modeli yanında, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda yer almayan “**mecburi tahkim**” usulü de bulunmaktadır. Mecburi tahkim usulü, tahkim yargılamasını tarafların iradesi dışında, herhalde kamu yararı nedeniyle, “**kanun koyucunun**” iradesi ile öngörülmektedir. Mecburi tahkim usulünde, **taraflar arasında çıkan ihtilafın halli tahkim heyetini önüne tarafların iradesine bakılmaksızın “zorunlu” olarak götürülmektedir. Tarafların iradesi dışında tahkim usulü öngörüldüğünden, hakemlerin kimler olacağı, görev ve yetkileri özel kanunlarda, “ihtilafın çıkmasından önce”, belirtilmiştir.** Bu bakımdan, taraflar mecburi tahkim önüne götürülmekte beraber, “uyuşmazlığın nasıl çözüleceğine” ilişkin olarak güvence getirilmektedir.

3813 sayılı Kanunun “*Tahkim Kurulunun Görevleri'nin*” sayıldığı 14. maddesinde yukarıda kısaca açıklaması yapılan “zorunlu tahkim usulü” öngörülmüştür. Dikkat edileceği üzere, Kanun Koyucu özel nitelikte bulunan bir kanun ile belirli ihtilafların çözümüne ilişkin görevi 3813 sayılı Kanunun 13. maddesinde belirtilen usul ile oluşturulan³ “Tahkim Kuruluna” vermiştir.

¹ Yavuz Alangoya, Kamil Yıldırım, N. Deren Yıldırım, **Medeni Usul Hukuku Esasları**, Alkim, İstanbul, 2004, s. 602.

² Hakan Pekcanıtez, **Medeni Usul Hukuku Esasları**, Alkim, İstanbul, 2004, s. 606.

³ **Madde 13 –(Değişik: 25/5/2004 – 5175/8 md.)** Tahkim Kurulu; iki asıl ve iki yedek üyesi üniversitelerin hukuk fakülteleri veya spor yüksekokullarında görev yapan öğretim üyelerinden olmak üzere beş asıl, beş yedek hukukçu üyeden oluşur. Tahkim Kurulu üyeleri dört yıl görev yapmak üzere Federasyon Genel Kurulunca seçilirler. Üyeler kendi aralarından bir Başkan seçerler. Kurul, görevinde bağımsızdır. Üyeler istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça yerlerine yenisi görevlendirilemez. Kurul beş üyenin katılımı ile toplanır, kararlar oy çokluğu ile alınır. Asıl üyenin katılmadığı toplantıya yedek üye iştirak eder. Tahkim Kurulunun kararları kesindir.

İhtiyari tahkimde, taraflardan biri genel görevli mahkemeler önüne gider ise, bu takdirde, diğer taraf tahkim defini ilk itiraz olarak ileri sürebilme hakkına sahip olmaktadır. Her ne kadar, Yargıtay tahkim defini sonradan dava değiştirme olarak görüp, hasmın muvafakati ile ileri sürebileceğini belirtse de, incelememizi ilgilendiren tarafı ile hâkim taraflar arasında düzenlenen tahkim şartını re'sen dikkate alamayacaktır.

Halbuki, mecburi tahkim usulünde yargılamanın hakem heyeti önünde hali konusunda "baskın kamu yararı bulunmakta; bu nedenle de, hâkimin re'sen dikkate alacağı bir konuma gelmektedir. TFF Tahkim Kurulunun görev alanı diğer yargı makamlarınca re'sen dikkate alınmalıdır. Yargı yerleri de, Tahkim Kurulunun görev alanı içine giren uyuşmazlıkların Adli veya İdari Yargı yerleri önüne götürüldüğü durumlarda uyuşmazlığı "görev" noktasından reddetmektedir.

1.3. Sporda Tahkim Usulünün Öngörülmesinin Nedeni

"Günümüzde, tahkim taraflar arasında çıkan ve işin niteliği gereği, teknik bilgi, beceri, deneyim isteyen, karmaşık yönleri bulunan işlere ilişkin ihtilaf- lar da öngörülmektedir."⁴ Ayrıca, tahkim usulünde çabuk, ucuz bir şekilde yargılama yapılmaktadır. Uluslararası spor kuruluşlarında da spordan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü için tahkim usulü öngörülmüştür. Futbolun tüm dünyada düzenleyici kurumu olan "The Federation of International Football Association"(FİFA) 2005 yılında "Oyuncu Statüsü ve Disiplin Konuları" hakkında yayınladığı kitapta, "FİFA Tahkim Yargılamasının 7 faydasını saymaktadır. Bunlar ;

"a) FİFA'nın hukuk organları, (adli+idari)⁵ üye devlet yargı organlarına göre daha 'hızlı' ve 'esnek' karar vermektedir. Disiplin, doping veya oyun kurallarından kaynaklanan uyuşmazlıklar birkaç gün içinde sonuçlandırılmaktadır. Aksine, (adli+idari) yargıda ihtilafın çözümü birkaç yıl almaktadır.

b)FİFA'nın tahkim yargı organlarında ihtilaf daha ucuza halledilmektedir.

c) Kararlar kapalı kapılar ardında gizli olarak alınmaktadır. Olağan yargı yollarında kamu ve medya ancak sıra dışı hallerde mahkeme oturumlarına alınmamaktadır. Böylelikle, birçok ihtilaf, kapalı kapılar ardında, ama tahkim heyetine daha rahat sunulan bilgi ve belgeler ışığı altında çözüme kavuşturulmaktadır.

d) FİFA yargı organlarınınin futboldan kaynaklanan uyuşmazlıkları uzun yıllardan bu yana halletme konusunda 'tecrübesi' bulunmaktadır. Bu neden-

⁴ Kemal Dayınlarlı, **İç Tahkim**, Ankara, 1997, s. 28.

⁵ Orjinal metinde "ordinary" ifadesi tarafımızdan değiştirilmiştir.

le, bu makamlar olağan yargı yolundaki mahkemelerden futbol uyuşmazlıklarına daha aşina olup, kararlarına futbolun özel yapısını, hukukunu dikkate alarak verebilmektedirler. Bu durum, tarafların verilen karara olan inancını arttırmaktadır.

e) FİFA'nın yargı organları tüm dünyada kabul gören usul kurallarını uygulamaktadırlar. Böylelikle, taraflar yargılama aşamasında hak mahrumiyetine uğramaktadır.

f) Adil ve tam yargılama için başvuruda bulunan herkese uygulamanın aynı olması temin edilmektedir. Bunun yanında, FİFA'nın kararları uygulanma yeteneğine sahip olmaktadır. Çünkü, FİFA kendi bünyesi içinde verilmiş bulunan tahkim yargılaması kararlarını yine kendisi uygulamaktadır. Bunun ötesinde, FİFA tarafından alınmış kararlar bağımsız bir yargı organı olan Court Of Arbitration For Sport (CAS) tarafından incelenmektedir.

g) Uygulanmayan kararlar, disiplin metotları ile uygulanma yeteneği kazandırılabilir.

Türkiye Futbol Federasyonu FİFA'ya üye olması nedeniyle uluslararası spor müsabakalarına katılabilmektedir. Üye ülke federasyonları FİFA tarafından çıkartılan statülere uymak zorundadır. FİFA Statüsünün 59. maddesinde ulusal federasyonlar, klüpler ve klüp üyeleri; FİFA'yla veya diğer federasyonlar, klüpler veya klüp üyeleriyle çıkacak uyuşmazlıklarını devlet mahkemelerine intikal ettirmemeleri tavsiye edilmektedir. Şu halde, uluslararası spor organizasyonu tahkimi üye federasyonlara tavsiye ederek aslında, uygulanmasını şart koşmaktadır.

Spor Hukuku, içinde Medeni, İdare, Ceza Hukukunu barındırmaktadır. Spor Hukuku, içinde birçok hukuk dalını barındırdığı için disiplinler üstü (multi disiplinler) bir hukuk dalı olarak karşımıza çıkmaktadır⁶. Bu nedenle, Spor Hukukunu oluşturan disiplinler hukuk dalları, Spor Hukuku ile bağdaştığı ölçüde uygulanma imkânına sahip olmaktadır. Örneğin, futbolcu sözleşmesinin feshinde ve haksız nedenle feshe bağlanan koşullarda Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu hükümleri sporun özelliği ile bağdaştığı ölçüde uygulanabilmektedir. Disiplin hukukunda yeri olmayan "**objektif sorumluluk**" spor hukukunda, özellikle seyirci-klüp ilişkisinde uygulanabilmektedir. Yukarıda sayılan hukuk dallarının spora has ilke ve kurallar ile birlikte yorumlanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, spordan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde "**tahkim**" önem kazanmaktadır. Az önce FİFA tarafından tespit edilen ilkeler yanında, spor hukukunda yer alan

⁶ Yabancı kaynaklı spor hukuku kitapları incelendiğinde, başlıklar olarak, genellikle, "disiplin, rekabet hukuku, iş hukuku, menajerlik sözleşmeleri (vekalet ilişkisi), spor yayıncılığı, ticareti ve fikri sînai haklar, franchise, toplum ve lig, ticari haklar, spordan kaynaklanan haksız fiiller, spor ile sağlık, sözleşme hukuku, sponsorlar ile ilişkiler, yargılama metotları"nın kullanıldığı görülmektedir.

kuralların ancak kuralları, ayrı bir hukuk dalı haline gelmiş “*spor hukuku*” bilenler tarafından uygulanmasının adil sonuca ulaşmada faydalı olacağı anlaşılmaktadır⁷.

Taraflar, konu hakkında yeterli bilgi ve deneyime sahip kişiler önünde ihtilaflarını halletmek istemektedirler⁸. Nitekim, CAS'ın tanıtımının yapıldığı internet sitesinde, Mahkemenin “*sporun özel ihtiyaçlarını*” karşılamak üzere kurulduğu belirtilmektedir. “**Sporun özel ihtiyaçları**” evrensel nitelikte ve ihtilafın sonunda varılması gereken karar da evrensel olmaktadır. Bu durumda, spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümü, birbirinden farklı üye devlet mahkemelerine bırakılır ise bu takdirde çelişkili kararların çıkması pek muhtemel olacaktır. Farklı kararların ortaya çıkması sporda hukukun ve özünde disiplinin kaybına neden olacaktır. Tahkim usulü ile ihtilafların çözümünde genel ilkeler ortaya çıkarılmakta ve verilen kararların gelişmesi daha kolay olmaktadır. Her ne kadar ulusal tahkim usulü önünde ihtilaf halledilse bile, aslında uluslararası ilke ve kuralların uygulanması temin edildiğinden yargıda, daha doğru bir ifade ile kararda bütünlük sağlanmaktadır.

Yine, CAS'ı tanımlayan bir yazıda, CAS'ın kuruluş amacının “**adil, hızlı ve ucuz**” yargılama olduğu belirtilmiştir⁹. Tüm bu açıklamalar ve tespitler aynı gerekçe üzerinde birleşmektedir. Devam eden, birbiriyle bağlantılı aktiviteye ilişkin ihtilafların “hızlı” ve “adil” olarak ehil kişiler önünde sonuçlandırılması temel amaçtır¹⁰. Devlet yargısında görev yapan yargıçların maddi ve usul hukuku kuralları ile sıkı sıkıya bağlı olmaları, pek çok uyuşmazlıkta işin ehli olmamaları nedeniyle bilirkişilere müracaat etmeleri, işleyiş tarzı nedeniyle bürokratik yapıya sahip olmaları davaların uzamasına yol açmaktadır¹¹. FIFA'nın yukarıda belirlediği ilkeler genelleştirilir ise, sporda

7 Jan Paulsson, “**Arbitration of International Sport Disputes**”, in The Court of Arbitration For Sport, Edited by Ian S. Blackshaw/Robert C.R. Siekmann/Janwillem Soek, T.M.C. Asser Press, 2005, s. 39-40.

8 Thomas Probst, **Commercialisation Of Sport, Course On The Law**, 2001, University Of Neuchatel, s. 11.; F. Knoepfler, “An Introduction to International Commercial Arbitration”, **Commercialisation Of Sport**, 2001, University Of Neuchatel, s. 46.

9 Gabrielle Kaufmann, **Arbitration And The Games Or The First Experience Of The Olympic Division Of The Court Of Arbitration For Sport, International Arbitration Report**, Volume 12, February 1997, s. 1.

10 Nitekim, olağan yargı yolunda bir ihtilafın çözümünde hakimin duyduğu teknik bilgi eksikliği bilirkişi ile giderilecektir. Bu ise, hem zaman kaybına hem de fazla masraf yapılmasına neden olacaktır. Halbuki, hakem heyeti ihtilaf hakkında teknik bilgiye sahip kişilerden oluşacaktır. Diğer halde, bilirkişiye başvurulma dava sürecini uzatacaktır. Bu nedenle, tahkimin uyuşmazlığın çözümündeki hızı ve özelliği vurgulanmış olmaktadır. (Hakan Pekcanıtez/Oğuz Atalay/Muhammet Özekes, **Medeni Usul Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2001, s. 585.)

11 Cemal Şanlı, **Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları**, Beta, İstanbul, 3. Bası, 2005, s. 208.

tahkim usulünün benimsenmesi ile uyuşmazlıkların çözümü için “tek” sistem, metot uygulama kabiliyeti bulacaktır. Böylelikle, üye ülkelerde doğacak aynı veya benzer uyuşmazlıklar için aynı kararların çıkması sağlanarak aynı kuralların uygulanması, eşitlik sağlanacaktır¹².

Sporun doğasında birbirini takip eden bir mücadele dizini bulunmaktadır. Şu halde, verilecek karar hukuksal sonuçlarını derhal göstermekte; spor kısa süre içinde çözümlenecek ihtilaftan hoşlanmaktadır. Başka bir ifadeyle, yargılama sonucunda ulaşılabilecek karar gecikir ise, kararın uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Sporcuların zorunlu olarak tahkime götürülmesini temin ile Devlet yargısından beklenen faydadan farklı bir faydanın bulunması gerekmektedir. Sadece, sporcuyu değil sporcu dışında yer alan ama sporcudan daha fazla etkilenen klüp, seyirci, rakip takımların bütününe faydası ihtilafın öncelikle ve özel kurallar dahilinde çözümlenmesidir.

Tahkim yargılamanın önemini ortaya koyan bir uyuşmazlıkta, Milli Takımımızın pasörü (B) isimli, oyuncu (V) Klübü ile olan sözleşmesini feshederek (E) Klübü ile sözleşme imzalamış, fakat sözleşmesi Federasyon tarafından tescil edilmemiştir. (B) de, sözleşmesinin tescil edilmemesi konulu idari işlemi Ankara İdare Mahkemesi önünde dava konusu etmiş ve davanın esaslan karara bağlanması yaklaşık 1.5 yıl sürmüştür. Sporcunun sözleşmesi tescil edilmediği için yaklaşık 9 ay müsabakalara katılamamıştır. Belli bir süre içinde emekleri ile profesyonel spor yaşantısını sürdüreceği bir oyuncunun, spor hayatının yaklaşık %10—20 arasında bir zaman dilimi mahkemenin karar vermede gecikmesi nedeniyle ziyan olmuştur¹³. Söz konusu ihtilaf tahkim kurulu önünde çözüme kavuşturulmuş olsaydı, herhalde en geç iki ay içinde bir karara varılması muhtemel olacaktı.

Yine, yakın tarihten örnek verecek olursak, Temmuz 2004 tarihinde yapılan TFF Genel Kurulunda yapılan seçimde Merkez Hakem Kurulunun oluşumu “gerekçe gösterilerek” liglerin tescil edilmemesi için TFF Tahkim Kuruluna başvuru yapılmıştır. Yapılan başvuru duruşma dahil yaklaşık 1.5 ay içinde kesin olarak neticelendirilmiştir. İhtilafın çözümü için devlet mahkemeleri önüne gidilmiş olsaydı, sonlandırılması uzun bir süreç alacak kararın uygulanma kabiliyeti kalmayacaktı¹⁴.

¹² Ian S. Blackshow, **Mediating National and Sports International Perspectives Disputes**, T.M.C. Asser Press, The Hague, The Netherlands, 2002, s. 2.

¹³ Aslında, Mahkeme kendi kuralları çerçevesinde zamanında karar vermiştir. Fakat, spor hukuku ve uygulaması açısından olaya bakıldığında karar gecikmiş gibi gözükmektedir.

¹⁴ İtiraz eden klüplerden bir tanesi şu an için (20.12.2006) 3. Lig kategorisinde mücadele etmektedir. Kararın oluşmasının kanun yolları da dahil olmak üzere en 5 yıl alacağı düşünüldüğünde yargı yoluna giden klubün spor alanındaki faaliyetine son verilmiş olması dahi mümkün olacaktır. Bu halde, verilecek kararın hiçbir hukuki kıymeti kalmayacaktır.

Tekrar başa dönecek olursak, 3813 Sayılı Kanunda Tahkim Kurulunun oluşturulmasının “özel bir kanunla” düzenlenmesinde “**kamu yararı**” yukarıda bahsi geçen olgulara dayanmakta, sayılan ortak kamu menfaatinin gerçekleşmesi tarafların iradesine bırakılmadan “zorunlu” hale getirilmektedir.

Devlet yargılama yetkisini kendi tekelinde tutmaktadır. Bunun dışında, özel kişiler arasında ve kamu düzenini ilgilendirmeyen konularda ihtilafların çözümünde Devlet yargılama yapma yetkisinden vazgeçebilmekte, hakem heyetlerinin oluşumuna izin vermektedir. Bunun yanında, Devlet Yargı yetkisini kimi hallerde diğer alternatif çözüm yolları ile paylaşmamaktadır. Sporda tahkim ise, aşağıda açıklanacağı üzere, ülkemizde devlet yaptığı düzenleme ile yargılama yetkisinden kamu yararı amacıyla feragat etmektedir.

1.4. İdari Uyuşmazlıkların Tahkim Heyeti Önüne Götürülmesi

1982 Anayasasının 59. maddesinde “Devlet(in), ... sporun kitlelere yayılmasını teşvik edeceği” belirtilmiştir. Bu bakımdan, sporun kitlelere yayılması, onun düzenli ve organize bir şekilde faaliyet göstermesine bağlıdır. 1982 Anayasasının 59. maddesi gerekçesinde, “*sağlık hizmetlerinin bir parçası beden sağlığının spor yaptırarak korunmasıdır. Sporun kitlelere yayılması bu amacın teminine yarayacak araçlardan en etkinidir. Sporun geliştirilmesi sadece fiilen spor yapanlara değil, seyircileri için de eğitici ve sağlık kurallarına uygun bir ortamda yaşamaya sevkedici etkileri sebebiyle Devletçe ele alınması için bir başka sebep*” olduğu belirtilmiştir¹⁵. Anayasa’da Devlete spor alanında verilen görev, sporu bizzat düzenleyen federasyonların faaliyetlerini kamu hizmeti ilkelerine göre yürütmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda, TFF’nin faaliyeti tartışmasız kamu hizmetidir.

TFF’nun yerine getirdiği hizmet gereği “özel” ve “**kamu hukukuna**” tabi işlem ve eylemleri olacaktır. Tahkim Kurulunun kuruluşundan önce, TFF’nin tesis ettiği idari nitelikteki işlemlere karşı “**İdari Yargı**” yoluna gidildiği görülmektedir. Nitekim, İdari Yargı yerinin görev alanının belirlenmesinde irade beyanının kamu hizmeti vesilesiyle beyan edilip edilmediğine bakılmaktadır. TFF’nun kamu hizmeti gördüğü hususunda ihtilaf bulunmadığına göre düzenleyici işlemlerinin idari nitelikte olduğunda kuşku yoktur. Sonuç itibarıyla, kamu hizmetine dayalı işlem ve eylemlerin yargısal denetiminde “idari” yargı görevli olmaktadır. Bunun dışında kalanlar da Adli Yargıda çözümlenecektir. “Adli” Yargı önünde görülecek ihtilaflarda kural olarak “tahkim” müessesesini yasaklayan bir kural bulunmamaktadır. Bu ne-

¹⁵ Mehmet AKAD/ Abdullah Dinçkol, 1982 Anayasasının Madde Gereçekleri ve Maddelerle İlgili Anayasa Mahkemesi Kararları, Alkim, 1998, İstanbul, s. 280.

denle, TFF'nun taraf olduğu ve "özel hukuktan" kaynaklanan uyuşmazlıklarda tahkime gidilmesinin yasal dayanağı bulunmaktadır.

Bunun yanında, "**İdari**" Yargıda görülecek ihtilaflarda ise, yargı yetkisinin tahkim heyetine bırakılması tartışma yaratmaktadır. Önemli olan, İdari Yargının görev alanına gören bir uyuşmazlığın Adli veya alternatif çözüm yollarında halledilmesinin mümkün olup olmadığı hususudur. TFF'nun, özel hukuk hükümlerine tabi tüzelkişilik vasfına dönüştürülmesi, kendisinin yerine getirdiği fonksiyonu ortadan kaldırmamaktadır. Şu halde, teşkilat içinde yeri değişmiş TFF irade beyanları halen "**idari**" nitelik taşımaktadır.

Anayasa Mahkemesi, birçok kararında "görev yönünden" yargı yolları arasında aktarım yapmanın hukuka aykırı olduğuna karar vermiştir.

"Anayasa Mahkemesi (kararlarında), özel hukuktan ayrı bir idare hukuku alanı ve idari yargı düzeninin varlığının (altını çizmekte), iki yargı düzeninin amaçları ile bu amaçları gerçekleştirme araçlarının farklı (olduğunu), idari yargının amacının idarenin işlem ve eylemlerine karşı etkin bir yargısal denetimi öngören hukuk devleti ilkesini gerçekleştirmeye yönelik bulunması ve idari bir davanın adli yargıda görülmesiyle bu etkin yargısal denetimden ve idari yargıdaki iptal kararı gibi yargısal araçlardan yoksun (kalınacağını vurgulamaktadır)"¹⁶.

Bunun dışında, Anayasa Mahkemesi yakın tarihli bir kararında, "**İdari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararı bulunması halinde yasa koyucu tarafından adli yargıya bırakılabileceği**" hüküm altına almıştır¹⁷. Bu bağlamda, İdari Yargının görev alanı içinde bulunan işlemlerin "**kamu yararı**" ve "**haklı neden**" bulunması halinde Adli Yargı görev alanına sokulmasında Anayasaya aykırılık bulunmamaktadır. İdari işlemlerin "hukuka uygunluk" denetiminin yapılmadığı hallerde yargısal denetimlerinin "**adli yargıya**" bırakılması mümkündür¹⁸. Bunun yanında, kamu hizmeti imtiyaz sözleşmelerinin de "özel hukuk hükümlerine göre tanzimi ve bu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların tahkim heyeti önünde çözülmesine olanak sağlayan" Anayasal düzenleme yapılmıştır. Bu bağlamda, salt kamu hizmeti görevi verilen ve hizmete ilişkin ilkeleri belirleyen sözleşmelerden bazıları için yerli veya yabancı tahkim heyetleri yargılamasına ilişkin düzenlemeye yer veren Anayasanın, sporda tahkime de izin vereceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

¹⁶ Taner Ayanoglu, **İdari Eylemin Tanımlanması**, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2004, s. 32.

¹⁷ AYM, 15.05.1997, E. 1996/72, K. 1997/51.

¹⁸ Metin Günday, "İdari Yargının Görev Alanının Anayasal Dayanakları", **Anayasa Yargısı Dergisi**, Cilt 14, 1997, s. 347 – 358.

Yukarıda spordan kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkim usulü ile çözümlenmesindeki fayda, Kanun Koyucunun TFF'nin idari nitelikteki beyanlarının denetiminin İdari Yargı denetimi dışına çıkartılmasında haklı neden ve sonuçta kamu yararı olarak kabul edilebilir. Anayasa Mahkemesi, "Prime Prodüksiyon Hizmetleri A.Ş. ile İstanbulspor Faaliyetleri arasında imzalanan yayın sözleşmesinin TFF tarafından onaylanmaması nedeniyle", sözleşmenin aynen ifası ve muvazaanın önlenmesi için Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi önünde dava açılmış, anılan Mahkeme 3813 sayılı Kanununun 29. maddesini¹⁹ Anayasaya aykırı bularak, karar verilmek üzere "**Anayasa Mahkemesine**" göndermiştir. Anayasa Mahkemesi,

"Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında, itiraz yoluna başvuran Mahkeme'nin iptalini istediği 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinin ikinci tümcesinin Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanması sorunu öncelik taşıdığından, ilk inceleme raporu, dava dosyası ve ekleri, iptali istenen Yasa kurallarıyla dayandırılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri okunup incelenildikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü: 17.6.1992 günlü, 3813 sayılı Yasa'nın 1. maddesinde futbol faaliyetlerini ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, örgütlemek, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk kurallarına bağlı ve tüzelkişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonu'nun kurulması, örgütün görev ve yetkilerine ilişkin ilke ve yöntemlerini düzenlemek amacı güdülmektedir. Yasa'nın 4. maddesinde de, 'Tahkim Kurulu'na, Federasyon'un örgütü içinde yer verilmiştir. Yasa'nın 14. maddesine göre, federasyon ile kulüpler; federasyon ile hakemler, federasyon ile teknik direktör ve antrenörler, kulüpler ve teknik direktörler ve antrenörler, kulüpler ile oyuncular, kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak uyuşmazlıklar hakkında Yönetim Kurulunca verilecek kararlar ile disiplin kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlamak, Tahkim Kurulu'nun görevidir'. 22.6.1993 günlü ve 21615 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Futbol Federasyonunun Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Ana Statü'nün yayınların düzenlenmesi başlıklı 63. maddesinde; futbol karşılaşmalarının televizyon ve radyodan yayınlanması, düzenlenmesi ve programlanmasının Federasyon'un yetkisinde olduğu, kulüplerin bu konuda yayın kuruluşları ile yapacakları sözleşmelerin Federasyon'un gözetim, denetim ve onayına bağlı bulunduğu Federasyon tarafından onaylanmayan sözleşmelerin Federasyon'a karşı geçersiz sayılacağı ön-

¹⁹ *Yayınların Düzenlenmesi – Madde 29 : Futbol müsabakalarının televizyon, radyo ve her türlü teknik cihaz ve benzeri araçlarla yayınlanmasına, yayınların düzenlenmesine ve programlanmasına münhasıran Federasyon Yönetim Kurulu yetkilidir. Millî müsabakalar şifreli yayınlanamaz.*

*görülmüştür. İstanbulspor Spor Faaliyetleri ve Ticaret AŞ. ile Prime Prodüksiyon Hizmetleri AŞ. arasında yapılan yayın sözleşmesi Futbol Federasyonu tarafından onaylanmamıştır. **Bu durumda ve bu aşamada Federasyon ile kulüp arasında yayın sözleşmesinin onaylanmaması nedeniyle ortaya çıkan uyuşmazlığın dava yoluyla değil, ilgililerin itirazı üzerine Tahkim Kurulu'nca incelenerek kesin karara bağlanması gerekmektedir. Açıklanan nedenle Tahkim Kurulu'nca incelenerek kesin karara bağlanması gereken bir konuda, bu yol izlenmeksizin açılan davada Yasa'nın 29. maddesinin ikinci tümcesinin Anayasa'ya aykırılığı savında bulunulmasına olanak görülmediğinden itirazın, başvuran Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekeceğine***

karar vermiştir²⁰.

Anayasa Mahkemesi, yukarıda bahsi geçen yayın sözleşmesinin tescilinden kaynaklanan uyuşmazlığın mecburi tahkim heyeti önünde çözümlenmesi ve itiraz hakkının Tahkim Kurulu önünde kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Karardan da anlaşılacağı üzere, Anayasa Mahkemesi Tahkim Kurulunu "**yargı makamı**" olarak görmüştür²¹. Tahkim Kurulu, kendisinin varlığına dayanak teşkil eden 3813 sayılı Kanununun 14. maddesinin Anayasaya aykırılığı iddiasını ciddi görerek veya re'sen konuyu Anayasa Mahkemesi önüne taşımada, Anayasa Mahkemesinin Tahkim Kurulu hakkında esastan vereceği karar Yüksek Mahkemenin gerçek iradesini ortaya çıkarmaktır. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesinin Tahkim Kurulunun Anayasaya uygunluğunu belirleyen "net" bir kararı bulunmamaktadır.

1.5. Tahkim Kurulu'nun Hukuki Niteliği

Tahkim Kurulu Talimatınının 16. maddesinde "**ihtilafların çözümünde yargılamaya ilişkin kanunların ilgili hükümlerinin**" uygulanacağı belirtilmektedir. Tahkim Kurulu, her iki yargı yolu içinde görülmesi gereken uyuşmazlıkları kendi usulü dairesinde çözümlenmektedir. Bu bağlamda, ülkemizde uyuşmazlık anlamında yargı birliği Tahkim Kurulu vasıtasıyla sağlanmış durumdadır. Uyuşmazlığın niteliği de uyuşmazlığa uygulanacak "**usul**" hükümlerini de belirleyecektir. Uyuşmazlık, idari nitelikte ise bu tak-

²⁰ AYM, 10.06.1997. E. 1997/47, K. 1997/5.

²¹ Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 28. maddesinde, itiraz yolunun işletilmesine ilişkin usul tanımlanmaktadır. Bu madde ile Anayasama Mahkemesinin İçtüzüğü beraber değerlendirildiğinde "**bir davaya bakmakta olan görevli ve yetkili mahkeme**"nin ancak itiraz yolunu işletebileceği; Anayasa Mahkemesi, vermiş olduğu karar ile, "Tahkim Kurulunu" bir mahkeme gibi değerlendirmiş veya daha doğru bir ifade ile ihtilafı sonlandırıcı makam olarak algılamıştır.

dirde “spor hukuku için belirlenmiş” usul hükümleri dışında kalan için “İdari Yargılama Usulü Kanununda” yer alan hükümlerin öncelikle uygulanması gerekmektedir.

Tahkim Kurulunun izleyeceği usule, özellikle “hakkın düşümüne” veya yargı yolunu kapatan hükümlere ilişkin düzenlemelerin kanun ile yapılması gerekmektedir. 3813 sayılı Kanunda dava açma süresine ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Dava açma süresi, (başvuru süresi) Tahkim Kurulu Talimatında (7) gün gibi kısa bir süre olarak düzenlenmiştir. Dava açma, yargıya başvurma bir hak olarak Anayasada düzenlenmiş olup, ilgili-lerin bu hakkının yine Anayasa ilkeleri çerçevesinde ancak kanun ile sınırlandırılması gerekmektedir. FIFA ve UEFA Talimatlarında Yargılamaya ilişkin hükümleri düzenlemelerde yer almasının nedeni, bu kuruluşların kuruldukları ülke kanunu hükümlerine göre “dernek” vasfında olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, örnek alınması gereken modelin Ülkemiz hukukuna uydurulması gerekmektedir. Şu halde, hakkın kaybına neden olacak hükümlerin ancak kanun ile düzenlenmesi gerekmektedir. Sonuç itibariyle, örneğin Tahkim Kuruluna başvuru süresini düzenleyen hüküm Anayasaya aykırılık oluşturmaktadır.

Danıştay, 3813 sayılı Kanundan doğan ihtilaflar önüne geldiğinde, “TFF özel hukuk hükümlerine tabi ve özel hukuk kişisi olduğundan” ihtilafın çözümünde Adli Yargının görevli olduğuna karar vermiştir²². Danıştay uyuşmazlıkları “görev” yönünden reddederken, görevli olarak karşıt yargı yolunu göstermeyi tercih etmektedir. Danıştay’ın bu tutumu dikkate alınarak sağlıklı bir yorumun yapılması mümkün değildir. Bu nedenle, Tahkim Kurulunun Danıştay kararlarına bakılarak Adli Yargı içinde değerlendirilmesi de mümkün değildir.

3813 sayılı Kanununun 13. maddesinde, “Tahkim Kurulu; iki asıl ve iki yedek üyesi üniversitelerin hukuk fakülteleri veya spor yüksekokullarında görev yapan öğretim üyelerinden olmak üzere beş asıl, beş yedek hukukçu üyeden oluşur. Tahkim Kurulu üyeleri dört yıl görev yapmak üzere Federasyon Genel Kurulunca seçilirler. Üyeler kendi aralarından bir Başkan seçerler. Kurul, görevinde bağımsızdır. Üyeler istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça yerlerine yenisi görevlendirilemez. Kurul beş üyenin katılımı ile toplanır, kararlar oy çokluğu ile alınır. Asıl üyenin katılmadığı toplantıya yedek üye iştirak eder. Tahkim Kurulunun kararları kesin” olacağı belirtilmiştir. Anılan Kanununun 13. maddesi 5175 sayılı Kanun ile değiştirilerek Kurulda akademisyenlere de yer verilmiştir. Başka bir ifadeyle, Kurulun oluşumunda uzmanların bulunması istenmiştir. 5175 sayılı Kanunun gerekçesinde Tahkim

²² D.10.D., 12.04.1999, E. 1999/992, K. 1999/1375; D.10.D., 25.11.1997, E. 1995/1669, K. 1997/4877.

Kuruluna ilişkin değişiklik "*ihhtisas sahibi kişilerin Tahkim Kurulunda görev alması sağlanmıştır*" ifadesi ile izah edilmiştir.

3813 sayılı Kanununun 14. maddesine göre, Tahkim Kurulu maddede belirtilen ihtilaflara ilişkin verilen Yönetim Kurulu kararlarını veya işin mahiyeti gereği hızlı olarak sonuçlandırılması gereken, aynı zamanda Yönetim Kurulu adına yetki kullanan Disiplin Kurulu kararlarını doğrudan inceleyebilir²³.

Tahkim Kurulunun üyeleri Genel Kurul tarafından seçilmektedir. Başka bir ifadeyle, "atama" yoluyla göreve gelmediklerinden çalışmalarını "*bağımsız*" olarak yapabilmektedir²⁴. Yine, 3813 sayılı Kanununun 13. maddesinde belirtildiği üzere ancak, "*istifa*" veya "*Talimatta belirtilen*" sebepler ile çekilmiş sayılmadıkça yerine yenisi atanamayacağı düzenlenmiştir. Bu durumda, Federasyon Yönetim Kurulunun istifası veya herhangi bir sebeple üyelerin seçim amacıyla "Genel Kurula" çağrılması halinde dahi "Tahkim Kurulu üyeleri"nin istifa etmiş sayılmalarına olanak yoktur. Kurula bağımsızlığın verilebilmesi için göreve ilişkin güvencenin kanundan kaynaklanması gerekmektedir.

Bunun karşısında, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun Ek 9. maddesinde anılan Genel Müdürlüğün içinde görev yapacak bir "*tahkim kurulu*" oluşturulmuştur. Söz konusu Kanuna göre "tahkim kurulu üyeleri Genel Müdürün teklifi ve Genel Müdürün bağlı olduğu Bakanın onayı ile altı yıl için görevlendirilirler" ifadesi yer almaktadır. Bu durumda, Genel Müdürlüğe bağlı "Tahkim Kurulu" üyeleri atama yolu ile göreve başlamakta ve görevden alınmalarına ilişkin herhangi bir güvence kanunda yer almamaktadır. Atama işleminin aksine işlem her daim yapılabileceğinden Genel Müdürün teklifi üzerine Bakanın onayı ile üyelerin görevden alınması her zaman mümkündür. Bu durumda

²³ 3813 sayılı Kanununun 17. maddesinde "Federasyonun faaliyet ve işlemlerinin yürütülmesi için gerekli olan yan kurulların başkan ve üyeleri, Yönetim Kurulunun onayını almak suretiyle Federasyon Başkanı tarafından belirlenir. Yan Kurullar şunlardır: a) Disiplin Kurulu, b) Tahkim Kurulu, c) Teftiş Kurulu, d) Sağlık Kurulu, e) Araştırma ve Geliştirme Kurulu, f) Mali Danışma Kurulu, g) Hukuk Kurulu, h) Dış ilişkiler Kurulu, ı) Profesyonel İşler Kurulu, i) Amatör işler Kurulu j) (Ek: 28/4/2005 - 5340/14 md.) Gözlemciler ve Temsilciler Kurulu, k) Diğer Yan Kurullar" olarak tarif edilmiştir. Görüleceği üzere, yan kurullar Yönetim Kuruluna yardımcı olmak amacıyla, onun adına görev yapmaktadır.

²⁴ İsviçre Federal Mahkemesi, CAS'ın yargılamasına ilişkin verdiği bir kararda, "CAS hakem listesinin yeterince geniş olduğunu, hakemlerin herhangi bir etki altında kalmadan karar verdiğini"; bu hususların İsviçre Anayasasında yer alan "adil ve bağımsız yargılama" ilkesi ile çelişmediğine karar vermiştir. (Corina Luck, **Arbitration In Football: Issues and Problems Highlighted By FIFA's Experiences With The Court Of Arbitration For Sports**, Schulthess, Basel, 2004, s. 23-24.

yukarıda bahsi geçen mahkemeler yerine ikame olunan Tahkim Kurulunun bağımsız çalıştığından bahsedilemez.

TFF Tahkim Kurulu üyeleri, göreve başladıklarında herhangi bir Klüp ile ilişkili olmadıklarına dair taahhüt vermektedirler. 04.09.05 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Tahkim Kurulu Talimatının 5. maddesinde “TFF Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Merkez Hakem Kurulu ya da Federasyon bünyesindeki herhangi bir yan kurulun üyesi olanlar veya futbol klüplerinde aktif görevde bulunanlar ile profesyonel futbolcular veya Futbol Disiplin Talimatı gereğince hakkında ceza verilmiş bulunan kişiler, Tahkim Kurulu üyeliği yapamayacağı” belirtilmiştir. Tüm bu düzenlemeler Tahkim Kurulunun görevini yerine getirirken dışardan oluşabilecek etkilerden uzak, uzman kişilerin katılımıyla yargılama yapması amaçlanmaktadır.

1.6. Tahkim Kurulu kararları kesin olup yargı kararı niteliğinde değildir

3813 sayılı Kanununun 14. maddesinde “Tahkim Kurulu kararlarının kesin olduğu” belirtilmektedir. Bu ifadenin anlamı Tahkim Kurulu kararına karşı herhangi bir kanun yoluna gidilmesi yasaklanmıştır. Tahkim Kurulu kararlarına karşı kanun yoluna gidilmesinin kabulü halinde bu kez genel yargılama yapma görevi kaldırılan yargı yoluna ait yüksek mahkeme önünde kanun yolunun tüketilmesi gerekir. Tahkim Kurulu kararlarına karşı herhangi bir yargı yolunun öngörülmemiş olmasının Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülmüştür²⁵. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 1990/13984, K. 11114 sayılı kararında Tahkim Kurulu kararlarının kesin olduğunu belirterek “**kararların kesinliğini**” 3553 sayılı Kanununun 6. maddesine benzetmiş²⁶; bu nedenle de Tahkim Kurulu kararının temyiz incelemesine konu edilemeyeceğini ifade etmiştir.

²⁵ Şeref Ertaş/Hasan Petek, **Spor Hukuku**, Ankara, Yetkin, 2005, s. 305.

²⁶ 3553 sayılı Umumi Mülhak ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler Ve Belediyelerle Sermayesinin Tamamı Devlete Veya Belediye Veya Hususi İdarelere Aid Daire Ve Müesseseler Arasındaki İhtilafların Tahkim Yolile Halli Hakkında Kanun, İtiraz üzerine verilecek kararlar kat'idir. **Madde 5** – Bu kanunun şümulüne giren işlerin tedkik edilebilmesi, taraflardan birinin vaki olacak yazılı müracaatına bağlıdır. Hakem, tedkikatın ve tahkikatın şeklini ve müddetlerini tayin eder ve hakimin haiz olduğu bütün salahiyetleri kullanabilir. Lüzum gördüğü takdirde tarafları da dinleyebilir. **Madde 6** – Yukarıki maddelerde yazılı hakemler tarafından verilecek kararlar kat'idir ve tescile tabi değildir. Aleyhine hiç bir makam ve mahkemeye müracaat edilemez. Ancak; dördüncü maddede yazılı hakem tarafından verilmiş olan karara karşı yeniden tedkiki icab ettirecek haklı sebeplerin mevcudiyeti halinde kararın tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde kararı veren hakeme itiraz olunabilir. İtiraz üzerine verilecek kararlar kat'idir.

Tahkim Kurulunun oluşumu ve niteliği gözönüne alındığında bu iddianın yerinde olmadığı görülecektir. Tahkim heyeti uzman kişilerden oluşmakta, bu nedenle kendi üzerinde herhangi bir yargısal denetim istememektedir²⁷. Çünkü, uzman kişilerden oluşmuş bir kurulun vereceği kararın “**esasının**” hukuka uygun olup olmadığı yine bir uzman heyet tarafından incelenebilir. Bu bağlamda, kurul kararlarının temyiz edilmesi halinde tahkim heyeti eliyle kararların hızlı sonuçlandırılmasından beklenen fayda elde edilemeyecektir.

Anayasa Mahkemesi 20.01.1986 tarihli kararında,

*“İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, itiraza konu yaptığı kuralların Anayasa'nın sosyal hukuk devleti ve eşitlik ilkelerine, hak arama hürriyetine ve adliye mahkemelerince verilecek hükümlerin başka bir inceleme mercii yoksa Yargıtay'ca inceleneceği hususundaki Anayasa buyruğuna aykırı olduğunu öne sürmüştür. Kuşkusuz, Yasa Koyucu, yapacağı düzenlemelerde kendisine tanınmış olan takdir yetkisini, ancak anayasal sınırlar içinde kullanabilir. Anayasa'nın 2. maddesinde öngörülen hukuk devleti ilkesi, konulacak kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçülerinin gözönünde tutulmasını gerektirir. **Ancak, kamu yararı gerektirdiğinde bazı hükümler için kanun yollarına başvurmanın önlenmesi mümkündür.**Anayasa'nın 142. maddesi uyarınca, **Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişleri ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir. Kanun yolları da, yargılama usulleri arasında yer alır.** Yargı yerlerince yapılacak incelemeler sonunda verilecek kararlardan hangisinin kesin olduğunun belli edilmesi dahi, anılan madde hükmü ile Anayasa'daki temel ilkelere ve güvence kuralına aykırı olmamak üzere Yasa Koyucunun takdirine bırakılmıştır. Adliye mahkemelerinin kimi karar ve hükümleri için Yargıtay yolunun kapatılmasını öngören bir yasa kuralının hukuk devleti kavramıyla bağdaşmayacak sonuçlara yol açma olanak ve olasılığını doğuran bir nitelik arzetmedikçe bu kavramla çelişkiye düştüğünden söz edilemez. İtiraz konusu kuralla; davaların süratlendirilmesi ve Yargıtayın yükünün bir ölçüde azaltılması amaçlanmıştır; getirilen sınırlama kamu yararına yönelik bulunmaktadır. Türk parasının bugünkü satınalma gücü karşısında, yüzbin liralık kesinlik sınırının adalet duygusunu rencide edecek, dolayısıyla hukuk devleti ilkesini zedeleyecek ölçüye ulaştığını söylemek mümkün”*

olmadığını belirtmektedir.

Kanun Koyucu kamu yararının gerektirdiği durumlarda yargı yolu veya benzeri makamların kararlarına karşı kanun yoluna gidilmesini yasaklaya-

²⁷ Adam Epstein, **Sports Law**, Delmar Learning, 2003, s. 259-260.

bilir. Yukarıda sayılan gerekçeler ile Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yoluna gidilmesinin yasaklanmasında kamu yararı bulunabilir. İhtilafların da ikiye ayrılarak incelenmesi gerekmektedir. Tahkim Kurulu sadece disiplin veya Federasyonun düzenleyici işlemlerini değil aynı zamanda “maddi”(parasal) uyuşmazlıkları da karara bağlamaktadır. Disiplin veya düzenleyici fonksiyondan kaynaklanan uyuşmazlıklarda “karar alma” sürecinde hıza ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü, tarafların uyuşmazlığın hızlı karara bağlanmasında korunmaya değer hukuki menfaatleri bulunmaktadır. Bunun yanında, maddi uyuşmazlıklarda “**tarafların**” ve Federasyonun uyuşmazlığı bir an önce sonuca bağlama konusunda menfaati bulunmamaktadır²⁸.

Bununla beraber, İsviçre Federal Mahkemesi, CAS tarafından spor uyuşmazlıklarının çözümü konusunda verilen kararları belirli noktalardan “**temyiz**” denetimine tabi tutmaktadır. İsviçre Federal Mahkemesi, CAS’ın kamu düzenine giren bir uyuşmazlığı çözüp çözmediği, savunma hakkına riayet edip etmediği ile kurulun oluşumunu temyiz incelemesine tabi tutmaktadır. Kanımızca, maddi uyuşmazlıklarda tarafların tahkim sürecine olan inancını karşılamak için “*kamu düzeni, savunma hakkına riayet ve kurulun oluşumu*” hususlarının Yargıtay²⁹ tarafından dosya üzerinden kısa bir süreçte yapılacak inceleme ile denetlenmesinde fayda bulunmaktadır.

TFF, klüp ve diğer ilgililerin işlemlerini gerçekleştirir iken, kendilerinden ileride çıkması muhtemel ihtilaflarda Tahkim Kurulunun görevli olduğunun kabul edildiğine dair taahhüt almaktadır. Böylelikle, Tahkim Kurulunun görevi sadece yasadan değil aynı zamanda tarafların iradesine de dayandırılmaktadır³⁰. Klüpler ile futbolcular TFF’na verdiği taahhütler ile Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yoluna gitmeyeceklerini beyan etmektedirler. Böylelikle, Tahkim Kurulu dışında yargı yoluna gidilmesi durumunda, TFF’nun Talimatlarına aykırılık nedeniyle “*disiplin cezası*” verilebilmesinin yolu açılmaktadır.

²⁸ Bu ifadeden bir hafta içinde sonlandırılması gereken uyuşmazlıklar kastedilmektedir. Bunun yanında, maddi uyuşmazlıklarında kısa bir süre de sonlandırılması gerekir. Çünkü, futbolcu ile klüp arasında sözleşmenin geçerli olup olmadığı hususu “transfer dönemlerinde” futbolcunun yapacağı transferin hukuka uygun olup olmadığını belirleyecektir. Sonuç itibarıyla maddi uyuşmazlıkların genel mahkemeler eliyle çözülmesi gerekmektedir.

²⁹ Yapılması istenilen incelemenin sadece kararın şekline yönelik olması nedeniyle Danıştay’ın görevine giren uyuşmazlıklarda yargı yolunda birliğin sağlanması için tahkim konusunda benzer incelemeyi Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uyarınca yapan Yargıtay’ın görevli olmasında fayda bulunmaktadır.

³⁰ Kanımızca, böylelikle Tahkim Kurulunun görevi konusundaki itirazların önüne geçilmiş olacak, Tahkim Kurulunun yargılaması mecburi olmaktan çıkarılarak ihtiyari hale getirilecektir.

Bunun dışında, Tahkim Kurulunca verilen kararlar TFF tarafından yerine getirilmektedir. Tahkim Kurulunun kararları “**ilam hükmünde**” kabul görmemektedir. Bu nedenle, Tahkim Kurulunun kararları “ilamlı icra” takibine konu edilememektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 15.12.2004 tarihli kararında, “*Tahkim Kurulunca verilen para cezasının kesin olduğu açıktır. TFF Tahkim Kurulu kararlarının ilgili kanundan ve taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan kesinliği, sadece, bu kararların başka hiçbir merci nezdinde tartışma ve uyuşmazlık konusu yapılmayacağını anlamında olup, yerel mahkemenin ve özel dairesinin kabullerinin tersine bu kesinlik, anılan kararlar ilam hükmünde belge niteliği kazandırmaz. Gerçekten de, hangi belgelerin ilamların icrası hakkında hükümlere tabi bulunduğu, İcra İflas Kanunu’nun 38. maddesinde tahdidi olarak sayılmış; mahkeme huzurunda yapılan sulhler kabuller ve para borcu ikrarını havi resen tanzim edilen noter senetleri, temyiz kefaletnameleri ile İcra dairesindeki kefaletlerin, ilamların İcrası hakkındaki hükümlere tabi olduğu belirtilmiştir. Tahkim Kurulu kararı ilam hükmünde bir belge niteliği taşımamaktadır. ... Tahkim Kurulu kararı ile belirlenen borcunu, İcra takibine rağmen ödemeyen ve takibin ilamsız olmasının kendisine verdiği olanağı kullanarak borca haksız şekilde itiraz eden davalının asıl borçla birlikte icra inkar tazminatına mahkum edilmesi*”ne karar vermiştir (E. 2004/13, K. 2004/722). Görüleceği üzere, Tahkim Kurulu kararları ilam hükmünde kabul edilmemektedir. Fakat, ilamsız takip yoluyla yapılan takiplerde borca itiraz vaki olması durumunda icra inkar tazminatına hükmedilmektedir. Görüleceği üzere, Tahkim Kuruluna bir yandan yargı vasfı tanınmakta diğer taraftan bu vasa dayalı olarak yapılan yargılama sonucunda ortaya çıkan karara aynı değer verilmemektedir.

Sonuç

Tahkim Kurulu İdari Yargının da görevli olduğu konularda yargılama faaliyeti yürütmekte olup, tahkim yargılamasından beklenen faydanın tarafların iradesine bırakılamayacak kadar belirgin olması karşısında “idari işlem” niteliğinde olan TFF irade beyanlarının da Tahkim Kurulu önüne götürülmesinde fayda bulunmaktadır.

Bunun yanında, Tahkim Kurulu kararlarına karşı “karar düzeltme” başvurusu³¹ yapılmakta fakat Kurul tarafından ilgili düzenlemelerde karar düzeltme başvurusuna ilişkin bir hüküm bulunmadığından talep incelenmek-sizin reddedilmektedir. Sadece “yargılamanın yenilenmesine” ilişkin sebeplerin ortaya çıkması halinde “*verilen karar yeniden gözden geçirilmektedir*”.

³¹ Olağanüstü olsa bile yargı yolunun “talimat ile kapatılması” Anayasaya aykırılık taşımaktadır.

Belirli uyuşmazlıklar için karar düzeltme talebinin kabul edilerek tarafların iddiaları çerçevesinde taleplerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bunun yanında, Yargıtay tarafından özellikle, maddi uyuşmazlıklara ilişkin olarak savunma hakkına riayet, kamu düzeni ve kurulun gereği gibi teşkil edip etmediği noktalarının dosya üzerinde incelenmesinde “yargı” sürecine olan inancın arttırılması konusunda faydalı olacağı kanaatini taşımaktayız. Aslında, idari işlem niteliğinde olan işlemler hakkında bu tip denetimin Danıştay tarafından yapılması öngörülebilir ise de, bu takdirde işlemin özelliğinin tespiti ve hangi makama başvurulacağı gibi sorunlar ortaya çıkacaktır. Halbuki, bu noktada yapılan denetim sadece usuli olup, sadece Yargıtay tarafından yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır. Keza, ileri sürdüğümüz incelemede Yargıtay Kurul kararının esasına girerek herhangi bir yargılama yapmayacaktır.